

1 Največji slovenski dnevnik
1 v tiskovnih državah
Velja za vse leto \$4.00
Za pol leta \$2.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States
Issued every day except Sundays
and Legal Holidays
A \$4,000 Readers.

TELEFON: 2376 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4667 CORTLANDT.

NO. 210. — ŠTEV. 210.

NEW YORK, MONDAY, SEPTEMBER 8, 1919. — PONDELJEK, 8. SEPTEMBRA, 1919.

VOLUME XXVII — LETNIK XXVII

NEMIRI MED PREMOKARJI

GOVERNER WEST VIRGINIJE JE ZAPRETEL Z MILICO, ČE OBOROŽENI PREMOKARJI NE USTAVIJO SVOJEGA POHODA. — BAKER JE OBLJUBIL POMOČ. — Z DANAŠNJIM DNEVOM SE VRNEJO VSI NA DELO.

Charleston, W. Va., 7. septembra. — Pričakovana intervencija zveznih čet, ki so bile stavljene na razpolago gubernierju John J. Cornwellu od strani vojnega tajnika Bakerja, je napravila konec pretečenemu položaju v premogovnih okrajih Zapadne Virginije.

Frank Keeney, predsednik okraja 17 United Mine Workers of America, je obvestil ponoči gubernierja Cornwella, da je bil opuščen načrt 1.500 oboroženih premogarjev, ki so zgodaj danes zjutraj pričeli s pohodom preko dežele v Logan okraj v namenu, da pomagajo premogorjem dotičnega okraja pri organiziranju.

Mala armada oboroženih premogarjev je danes ponoči v taborišču v Denville, Boone County ter so izjavili unijski uradniki, da se bodo vrnili moške v svoje domove v Kanawha okraju s posebnim vlakom, nakar bodo pričeli v pondeljek zopet z delom.

Preteče stališče premogarjev je vzbudilo splošno pozornost, ko se je zgodil prvi izbruh v Oak Grove ob potoku Lens v petek ponoči. Vsi premogorji okraja so bili zbrani, da napadejo Guyan premogovna polja.

Governor Cornwell, ki je čul o bližajočih se nemirih, se je takoj napotil na zborovališče z avtomobilom ter v spremstvu svoje žene in tajnika. Governor je nagovoril premogorje, jih pozval, naj bodo pametni ter opuste svoj načrt ter jih tudi posvaril, da bodo posledice resne, če bodo izvedli svoj načrt. Splošno so domnevali v onem času, da je ustaja zatrta, a kmalu potem, ko se je vrnil gubernier v Charleston, so pričeli premogorji s svojim dolгим pohodom preko dežele.

Iz različnih delov dveh okrajev so prišla v Charleston poročila, da so premogorji, ki korakajo skozi deželo, dobro oboroženi in glasila se je, da bo prišlo do velikega krvoprelitja, če bi se premogorjem kdo ustavljal.

Governor Cornwell je bil tekom dneva v stalni telefonski in brezovni zvezi z vojnimi tajniki Bakerjem ter generalnim majorjem Leonardom Woodom ter se glasi iz vladnih krogov, da je bilo odredeno vse potrebno, da se odpošlje na lice mesta dva polka vojakov v slučaju, če bi ustrajali premogorji pri svojem sklepu, da napadejo Buyan premogovna polja.

Governor Cornwell je imel brzojavko za poklicanje zveznih čet pripravljeno na svoji pisalni mizi skozi pet ur, a ko je prišlo poročilo od predsednika Keeney, v katerem se je glasila, da so lačni in ožuljeni premogorji opustili svoj nadaljni pohod, je postalo očitno, da je cela zadeva končana.

Nekako 500 premogarjev se je soglasno s poročili sestalo danes pozno zvečer v Montgomery v očitnem namenu, da se pridružio silam, ki so korakale v Logan okraj. Glasi se, da se je delavskim voditeljem posrečilo razbiti to zborovanje.

Če bi nadaljevali premogorji iz Kanawha okraja s svojih pohodom, bi njih število gotovo naraslo na 25 tisoč predno bi dospeli do Guyan premogovnih polj. Posledica tega bi bila brez dvoma veliko prelitanje krvi.

MIROVNA POGODBA Z AVSTRIJO

Avstrija bo v sredo podpisala mirovno pogodbo. — Kanceler se bo ji državnega preobrata.

Pariz, Francija, 7. septembra. Avstrijci so pripravili podpisati mirovno pogodbo ter so naprosili danes mirovno konferenco, naj določi naslednjo sredo za ceremonijo, kar je konferenca tudi storila.

Dr. Karol Renner, avstrijski kanceler ter načelnik mirovne komisije, je naprosil, naj se določi najbližji datum, kajti bati se je državnega preobrata v prepričanju, da podpisane pogodbe, čeprav je avstrijska narodna skupščina sprejela pogodbo s tridesetinsko večino. Renner je že odpotoval v Pariz v namenu, da podpisuje pogodbo.

Dunaj, Avstrija, 6. septembra. Mirovni pogoji, ki so bili izročeni Avstriji od zaveznikov v St. Germain, so bili objavljeni v vseh večerajšnjih listih v spremstvu uradniških komentarjev, ki dajejo vsi izraza protestu in obupu. "Arbeiter Zeitung" označuje pogoje kot bridke in krivične. Dostavlja: — Zavezniki uporabljajo svojo moč na najbolj sramotni način, da sramotno postavijo za narodom, ki se ne more braniti.

"Tagblatt" pravi: — Zaman iščemo znamenja pravice, poudarjajo naše okrajne in otrok sta čisto zdrava.

nezmoglosti ali uvaževanja principa samodoločbe narodov.

Podpisane mirovne pogodbe z Avstrijo, ki je sedaj določeno, bo predstavljalo velik korak pri dovršenju dela mirovne konference. Mirovna pogodba z Nemčijo je že dovršena in vsled tega bo treba rešiti le še pogodbe z Bulgarsko, Ogrsko in Turčijo.

Mirovna pogodba z Bolgarsko je skoro dovršena ter bo najbrž predložena bolgarski delegaciji v toku enega tedna. Mirovna pogodba z Ogrsko ni še tako blizu dovršenja in treba bo daljšega časa, dokler se zavezniki ne prepričajo o stalnosti ogrske vlade.

Skleniti bo treba še druge manjše pogodbe, kot s Čehoslovaško, Jugoslavijo in Rumunsko glede njih postopanja z narodnostnimi manjšinami in glede njih deleža pri finančni uravnavi Avstrije. Iritacije proti pogojem teh pogodb sta vložili Rumunski in Srbi.

Pogodba s Turčijo bo najtežja preostala naloga konference, kajti rešiti bo treba predvsem vprašanje mandatov.

NE BO JIH ŠE KONEC.

Zeneva, Švica, 7. septembra. — Bivša avstrijska cesarica Zita je porodila v Prangins sina. Mati je zdrava, otrok sta čisto zdrava.

OGRSKA VLADA ODKLANJA POGODBO

Pripravljena je boriti se proti Avstriji, če bi slednja hotela zasedati njeno določeno ozemlje.

London, Anglija, 7. septembra. V brezličnem brzojavnem poročilu iz Berlina se glasi, da je grof Sigary, komisar za zapadno Ogrsko, informiral komisarja v Oedenburgu, v bližini meje Nižnje Avstrije, da ogrska vlada ne priznava pogodbe, katero so izročili zavezniki Avstriji glede točk, ki se tičejo Ogrske in da bo avstrijska vlada naletela na oborožen odpor, če bo skušala zasedati zapadno Ogrsko.

Ogrska vlada je najstrožje zaprta svoje meje, da prepreči vstop Avstrijecev.

Poročila iz Pariza v juliju so javila, da je pripisala mirovna konferenca v svoji pogodbi z Avstrijo slednji Oedenburg komitat Ogrske in to najbrž iz narodnostnih obzirov, kajti prebivalstvo tega okraja je povsem nemško.

ANGLEŠKA BOJNA LADJA JE NALETELA NA MINO.

Helsingfors, Finska, 7. sept. — Angleški rušilec S-9 je naletel v sredo na rusko mino. Kapitan, en članik in devetdeset mož so se rešili. Osem članikov in šest najstarejših pogrešajo.

BELE KUN JE ŠE VEDNO V STIKU Z DUNAJSKIMI KOMUNISTI.

Dunaj, Avstrija, 6. septembra. Kljub temu, da je bivši načelnik ogrskih sovjetov, Bela Kun, interniran, je še vedno v neprestanem stiku z dunajskimi komunisti. On je prepričan, da bo prišlo pozimi do splošne revolucije, ki mu bo znova pomagala na krmilo.

ZNAČILNO MNENJE SENATORJA LODGE

Senator Lodge je izjavil, da so rezervacije gotova stvar. — Zadošči demokratov bo glasovalo zanje.

Washington, D. C., 6. sept. — "Mili pristaši rezervacij", ki so imeli več kot en mesec v svojih rokah ravnotežje sil v senatu, so danes faktor, ki ne pride v poštev. Vedno večje nezadovoljstvo administracijskih senatorjev je pričelo senatorja Lodge, načelnika komiteja za zunanje zadeve, da bo mogoče sprejeti v senatu rezervacije glede členov X, XI in XVI in o brez ozira na stališče "pristašev milih rezervacij".

Zelo sem zadovoljen s sedanjim položajem, — je rekel senator Lodge. — Nobenega vprašanja ni, da bodo sprejete rezervacije, ko bo senat odobril mirovno pogodbo.

Senator McCumber iz North Dakote, ki je govoril za "mili rezervacioniste", je rekel, da rezervacije glede člena X ne odvarjajo v splošnem njih nazorom.

— Oni, ki so nasprotovali sprejemu pogodbe v splošnem, — ter oni, — ki žele radikalne amende k ligi narodov, so vsi izjavili zopet in zopet v senatu, da se zavzemajo za izjavo, da bo ta vlada pod pogoji kot so obstajali v sedanjih vojnih, vrgla svojo moč proti narodu, ki bi omogočil nadaljno tako vojno.

POVRATEK GENERALA JOHN J. PERSHINGA

Prihod generala Pershinga bo značilni pričetek narodnih slavljenj, ki bodo trajala dolgo časa.

General John J. Pershing bo stopil na domača tla v Hoboken na danes ob devetih zjutraj. V onem trenutku se bo pričela vrsta mogoče najbolj prisrčnih sprejemov, katerih je bil kedaj deležen kak Amerikaneec.

Poveljnik zmagovalne ameriške ekspedicijske sile, ki je odpotoval iz New Yorka v največji tajnosti pred več kot dvema leti in pol, bo deležen sprejema od strani stotih in stotih tisočev newyorčanov še predno bo stopil na obal ter od milijonov in milijonov Amerikancev iz vseh delov državnih držav še predno bo odpotoval v Washington.

Od trenutka, ko stopil general s parnika "Leviathana" v Hoboken pa do njegovega odpotovanja iz mesta, štiri dni pozneje, bo imel komaj trenutek počitka, kajti uradni in neoficijski krogi so mu pripravili program, katerega bo komaj zmagal.

Sprejemni komitej mu je poslal brzojavno brzojavko, v kateri ga prosi, naj odobri načrt. Dosedaj ni prišel še noben odgovor. Iz mornariškega departmanta je prišlo poročilo, da se bo približal parnik "Leviathan" Kipu svobode ob sedmih zjutraj. K pomolu bo prišel eno uro in pol pozneje.

Nižje v pristanišču bodo sprejele parnik neštene ladje, majhne in velike, privatne in vladne in iz tisoč topov mu bo grmel na sproti pozdrav, ko se bo bližal domaći zemlji.

Deset zrakoplovec policijskega departmanta bo prineslo parniku prve pozdrave mesta. Odleteli bodo ob solnčnem vzhodu ter predstavljali častno stražo parnika, ko se bo slednji bližal gornjemu zalivu.

Župan s svojim uradnim spremstvom bo prišel parniku nasproti v policijskem čolnu "Correction".

V Hobokenu bo pozdravil generalni vojni tajnik Baker v družbi vladnih zastopnikov iz Washingtona. Med navzočimi bo tudi kongresni komitej te nadaljnje zastopstvo, imenovano na prošnjo predsednika, da zastopa njega ob prihodu ameriškega poveljnika v inozemstvu.

MACKENSENOV PREDOR

Francosi so izpremenili napis na Mackensenovem predoru. — Na tem svetu ni ničesar stalnega.

Krivolak, Macedonija, 7. sept. Predor, katerega je dal izvrti general Mackensen skozi neko goro v bližini tukajšnjega kraja in ki je imel namen zagotoviti nemškimi četam prehod tudi ob časih, ko je stopila reka Vardar preko bregov, je dobil dostavek k napisu, ki se nahaja nad južnim vhodom v ta predor.

V skale nad severnim vhodom je vklesan velik železni križ iz napis v nemškem jeziku: "Mackensenov predor". Na južnem koncu pa so nemški inženirji vklesali naslednji napis: — Kajzer Viljem II., kralj Prusije in cesar Nemčije, je dal svojim četam povelje, naj zgradi ta predor v letu Gospoda 1916.

Od sedaj naprej pa je pod tem napisom naslednji: — General Franchet d'Esperey, vrhovni poveljnik zavezniških armad v Orientu, je dal svojim četam povelje, naj poženejo Nemce skozi ta predor v letu Gospoda 1918.

KAKO SO ZAVEZNIKI OTVORILI DONAVO

ADMIRAL TROUBRIDGE PRIPoveduje O HITREM ZOPETNEM USTANOVLENJU TRANSPORTNIH MOŽNOSTI NA DONAVI. — JUGOSLOVANSKI REVOLUCIONARCI SO OBSTRELEVALI BRODOVJE.

Na krovu ladje "Alexander" na Donavi, 20. avgusta. — (Pismo poročilo na Ass. Press.) — Sir Ernest Thomas Troubridge, admiral, ki poveljuje Donavi po naročilu medzavezniške komisije, je ob priliki nekega pogovora na svoji zastavni ladji opisal, uspeh katerega so znežili naporu komisije za "pospešenje trgovske uporabe Donave" od 1. julija naprej, ko je prešla kontrola nad reko v roke medzavezniške komisije.

Hitri in uspešni način, kako so bile transportne možnosti na Donavi zopet ustanovljene, je dobro znan vsem opazovalcem dogodkov na Balkanu. Kako pa je bilo to dejanski dovršeno, je pa druga povest.

— V pričetku novembra leta 1918, — je rekel admiral — ni bilo niti ene ladje na razpolago za službo na Donavi in vsled tega smo morali pričeti prav od prvega pričetka. Cilj Avstrije je bil spraviti vse ladje pe reki navzgor preko Dunaja, kjer naj bi bile varne.

Ko pa so ladje hitele navzgor v severni smeri, so pričeli jugoslovanski revolucionarji streljati nanje z obali.

Posledica tega je bila, da so številne posadke zapustile te ladje in da se veliko število ladij udalo ali pristalo. To nam je nudilo jedro za reorganizacijo službe.

Pečati smo se morali z vsemi mogočimi težkočami. Pridobiti snovi in orodja ter organizirati nove posadke, stroje za popraviljanje in pristane. Treba je bilo prevažati armade in velikanska množina prometa je čakala na otvorjenje. Boriti smo se morali tudi z velikim pomanjkanjem premoga.

Zagotovili smo si ga nekaj ob Reki navzdol ter pozneje iz Sarajeva, a glavni del je moral priti iz Anglije. Tritisec ton je dobavljala Anglija redno vsaki mesec.

S službo smo pričeli do Zemuna ter dovolili zvezo do železniških postajah Pančova in Novega Sada.

Kakor hitro mogoče smo stavili parnike v službo po Savi navzgor ter po Donavi navzdol.

Ko je bila parobrodna služba izročena vladi v Belgradu dne 1. julija, smo imeli v rokah tovarni promet v Belgradu v obsegu treh milijonov ton na leto in na razpolago je bila trgovska in potniška služba iz Belgrada na povprečno dnevno razdaljo 1600 milj.

Pravosodje komisije sega od Sulina, pri izlivu reke pa do Novega Ulma na Bavarskem. Parniki plujejo na različnih sekcijah reke med Sulina do Paya. Navigacija je nemogoča med Paya, 110 milj južno od Budimpešte pa do Požuna, na enako razdaljo proti severu. To sekcijo reke kontrolirajo madžarski revolucionarji ter je nagosto posejana z minami.

(Od časa, ko je podal angleški admiral to ugotovilo, je vlada boljševikov na Ogrskem že strmoglavljena ter je sedaj reka prosta prav do Črnega morja pa do Nemčije. Opm. uredn.)

(S tem se je obnesel stari rek, v petek zastrajkali. Zahtevajo višje plače in krajši delavnik.

DENARNE POŠILJATVE V ISTRO, NA GORIŠKO IN NOTRANJSKO.

Izvršujemo denarna izplačila popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerno tudi hitro po celi Istri, na Goriškem in tudi na Notranjskem po ozemlju ki je zasedeno po italijanski armadi.

Jamčimo ali garantiramo za vsako pošiljatev, toda za kake mogoče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

50 lir \$ 6.30
100 lir \$ 12.00
500 lir \$ 59.00
1000 lir \$ 118.00

Denar nam pošliti je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKSER, 83 Cortlandt St., New York N. Y.

Save the Easy Way BUY W.S.S.

Cena, kronam vedno pada

Pošiljamo denar na Kranjsko, Štajersko, Hrvaško, v Slavonijo, Bosno in Hercegovino popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerno tudi hitro.

Jamčimo ali garantiramo za vsako pošiljatev, toda za kake mogoče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

Sedaj pošiljamo v staro domovino, na primer:
100 kron \$ 3.00
300 kron \$ 8.40
500 kron \$ 14.00
1,000 kron \$ 28.00
5,000 kron \$ 138.00
10,000 kron \$ 270.00

Denar nam pošliti je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKSER,

83 Cortlandt Street,

New York, N. Y.

